

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

Л.Ф. Соловйова, І.Е. Сніховська

**ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ**

Навчально-методичний посібник

Житомир 2015

УДК 811.111:81(07)

ББК 81.2Англ:81я7

С 60

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України від 27 лютого 2015 р. (протокол № 7)

Рецензенти:

Славова Л.Л. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Тимчук О.Т. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійської мови Інституту іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Маліновський Е.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекологічного університету

С 60 Соловйова Л.Ф., Сніховська І.Е.

Теоретичний курс англійської мови як другої іноземної. Навчально-методичний посібник. – Житомир: Рута, 2015. – 200 с.

Навчально-методичний посібник з теоретичного курсу англійської мови як другої іноземної має на меті формування у студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Мова і література (німецька)*» знань, умінь та навичок у рамках вимог діючої програми до курсу «Теоретичний курс другої іноземної мови». Посібник пропонує науковий виклад базових понять з теорії англійської мови. Автори намагались сформувати у студентів уявлення про системність лексичного складу англійської мови, структуру англійської мови та правила її функціонування в процесі комунікації.

Посібник включає не лише певний теоретичний матеріал, а й питання для самостійного опрацювання, вправи для самостійного та індивідуального виконання; комплекс тестових завдань; перелік тем рефератів і питань для самоконтролю та рекомендовану літературу для опрацювання тем курсу. Матеріали посібника дозволять підвищити науковий рівень майбутнього фахівця та допоможуть викладачам в організації навчального процесу. Для студентів-філологів вищих навчальних закладів.

© Соловйова Л.Ф., 2015

© Сніховська І.Е., 2015

© ПП «Рута», 2015

Contents

PREFACE.....	4
Part I. LECTURE NOTES AND DISCUSSION.....	6
Lecture 1. Introduction.....	6
Tasks for Independent Work	10
Lecture 2. The Theory of the Word. Word Structure.....	15
Tasks for Independent Work	21
Lecture 3. Word-formation in Modern English: Productive and Non-Productive Types.....	23
Tasks for Independent Work	34
Lecture 4. Semasiology.....	39
Tasks for Independent Work	53
Lecture 5. English Phraseology.....	59
Tasks for Independent Work	66
Lecture 6. Etymological Structure of the English Word-Stock	70
Tasks for Independent Work	82
Lecture 7. Stylistic Differentiation of the English Vocabulary.....	85
Tasks for Independent Work	90
Lecture 8. Varieties of Modern English.....	93
Tasks for Independent Work	101
Lecture 9. The Main Notions of Theoretical English Grammar.....	104
Tasks for Independent Work	111
Lecture 10. Notional Parts of Speech.....	114
Tasks for Independent Work	133
Lecture 11. Functional Parts of Speech.....	140
Tasks for Independent Work	146
Lecture 12. Syntax. The Phrase. The Sentence.....	151
Tasks for Independent Work	161
PART II. EXERCISES FOR INDIVIDUAL WORK.....	167
PART III. TESTS.....	181
PART IV. REPORTS.....	189
Part V. SELF-CONTROL QUESTIONS.....	192
Part VI. LITERATURE RECOMMENDED.....	194

Передмова

Запропонований навчально-методичний посібник з теоретичного курсу англійської мови як другої іноземної має на меті сформувати у студентів вищих навчальних закладів комплекс знань, умінь та навичок у рамках вимог діючої програми до курсу «Теоретичний курс другої іноземної мови». Посібник сприяє активній пізнавальній діяльності та самостійній творчій праці студентів денних та заочних відділень.

Серед завдань посібника виділемо ознайомлення студентів з сучасними підходами до розв'язання актуальних лінгвістичних проблем, озброєння студентів знаннями про наукові досягнення як вітчизняного так і зарубіжного мовознавства, загально прийняті визначення терміносистеми лінгвістики; найбільш прийнятну трактовку мовних явищ, що розглядаються; розширення знань про англійську мову; формування у студентів уявлення про системність лексичного складу мови, структуру та правила мовного функціонування в процесі комунікації. Одним із найбільш важливих завдань посібника є удосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців.

Виклад теоретичного матеріалу в посібнику ґрунтується на міждисциплінарному підході до процесу навчання, тим самим сприяючи поглибленню загальної ерудиції студентів. Теоретичний курс англійської мови як другої іноземної аналізує основні лексико-граматичні особливості сучасної англійської мови, що передбачає розширення нормативних відомостей про англійську мову, узагальнення й систематизацію знань про неї, висвітлення вузлових питань, що складають вступ в її теорію, забезпечення майбутніх фахівців необхідним мінімумом англійської спеціальної лексики з основних галузей мовознавства, які дають змогу користуватися теоретичними положеннями у практиці викладання англійської мови. Вивчення й засвоєння питань курсу сприяє розумінню студентами

морфологічного устрою англійської мови, її аналітичного характеру; закономірностей та особливостей функціонування одиниць номінації; заохочує студентів до самостійного наукового пошуку та розширення практичних знань про англійську мову та її місце в світі як мови міжнародного спілкування.

Під час опрацювання посібника студент набуває навичок та вмінь використовувати результати теоретичних досліджень в навчальному процесі та при вивченні споріднених дисциплін; отримувати знання про закономірності та особливості функціонування мовних та мовленнєвих одиниць сучасної англійської мови; визначати підходи до аналізу мовних явищ; застосовувати базові фундаментальні знання при виконанні індивідуальних завдань курсу.

Посібник містить лекційні нотатки з методичними матеріалами для організації самостійної роботи студентів, в яких представлено основні поняття теми, рекомендовану літературу, питання з теми для самостійного опрацювання та поточні завдання; вправи для індивідуального виконання; тестові завдання; теми рефератів; питання для самоконтролю та рекомендовану літературу для опрацювання тем курсу. Самостійна робота студентів має на меті формування професійних знань, створення достатньої теоретико-методологічної компетенції з основ фаху, розвиток аналітико-пошукових навичок. Структура навчально-методичного посібника та його наповнення сприятиме розвитку самостійного критичного мислення, а також професіоналізації теоретичного курсу.

PART VI. LITERATURE RECOMMENDED

1. *Амосова Н.Н.* Основы английской фразеологии. – Ленинград: Издательство ЛГУ, 1963. – 208 с.
2. *Амосова Н.Н.* Этимологические основы словарного состава современного английского языка. – М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1956. – 218 с.
3. *Анікеєнко І.Г., Бойцан Л.Ф., Ганецька Л.В.* Практикум з лексикології англійської мови для студентів III курсу. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 1999. – 72 с.
4. *Антрушина Г.Б., Афанасьева О.В., Морозова Н.Н.* Лексикология английского языка. – М.: Издательский дом «Дрофа», 2001. – 288 с.
5. *Блох М.Я.* Теоретическая грамматика английского языка. – М.: Высшая школа, 2003. – 423 с.
6. *Верба Л.Г.* Порівняльна лексикологія англійської та української мов. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
7. *Гальперин И.Р., Черкасская Е.Б.* Лексикология английского языка. – М., 1956. – 298 с.
8. *Заботкина В.И.* Лексика современного английского языка. – М.: Высшая школа, 1989. – 126 с.
9. *Домброван Т.І.* Загальнотеоретичний курс англійської мови як другої іноземної: курс лекцій. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 128 с.
10. *Дубенец Э.М.* Современный английский язык. Лексикология: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.-СПб.: Глосса/Каро, 2004. – 192 с.
11. *Иванова И.П., Бурлакова В.В., Почепцов Г. Г.* Теоретическая грамматика современного английского языка. – М.: Высшая школа, 1981. – 285 с.
12. *Кобрина Н.А.* Теоретическая грамматика современного английского языка: учебное пособие. – М.: Высшая школа, 2007. – 368 с.

13. *Котнюк Л. Г.* Методичний практикум з теоретичної граматики англійської мови для студентів факультету іноземних мов (заоч.форма навч.). – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2005. – 58 с.
14. *Кунин А.В.* Курс фразеологии современного английского языка. – 2-е изд., перераб. – М.: Высшая школа, 1996. – 381 с.
15. *Левицький А.Е.* Порівняльна граматика англійської та української мов. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 264 с.
16. *Мостовий М.І.* Лексикологія англійської мови. – Харків: Основа, 1993. – 255 с.
17. *Ніколенко А.Г.* Лексикологія англійської мови – теорія і практика. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 528 с.
18. *Смирницкий А.И.* Лексикология английского языка. – М.: НТУ, 1998. – 260 с.
19. *Arnold I.V.* The English Word. – М.: Высшая школа, 1986. – 295 с.
20. *Blokh M.Y.* A Course in Theoretical English Grammar. – М.: Высшая школа, 1983. – 383 с.
21. *Ganetska L.V.* LEXI-MAKER: Modern English Lexicology in Tables, Figures and Exercises. – Kyiv: Lenvit, 2004. – 96 с.
22. *Ginsburg R.S., Khidekel S.S., Knyaseva G.Y., Sankin A.A.* A Course in Modern English Lexicology. – М.: Высшая школа, 1979. – 269 p.
23. *Ilyish B.O.* The Structure of Modern English. – Ленинград: Просвещение, 1971. – 365 с.
24. *Khaimovich B.S., Rogovskaya B.I.* A Course in English Grammar. – М.: Высшая школа, 1967. – 298 p.
25. *Kuznetsova V.S.* Notes on English Lexicology. – К.: Radyanska Shkola, 1966. – 134 p.
26. *Kveselevich D.I., Sasina V.P.* Modern English Lexicology in Practice. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2000. – 117 p.

27. *Nikolenko A.G.* English Lexicology. – Theory and Practice. – Vinnytsya: Nova Knyha, 2007. – 528 p.
28. *Rayevska N.M.* English Lexicology. – К.: Вища школа, 1979. – 293 с.
29. *Rayevska N.M.* Modern English Grammar. – К.: Вища Школа, 1976. – 304 p.
30. *Volkova L.M.* Theoretical Grammar of English: Modern Approach. – К.: Освіта України, 2009. – 253 p.

ADDITIONAL LITERATURE

1. *Алексеева I.O.* Курс теоретичної граматики англійської мови: навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 328 с.
2. *Апресян Ю.Д.* Избранные труды. Том 1. Лексическая семантика. М.: Школа «Языки русской культуры». – 1995. – 410 с.
3. *Белявская Е.Г.* Когнитивные основания изучения семантики слова // Структуры представления знаний в языке. – М.: Высшая школа, 1994. – С. 27-54.
4. *Беляева Т.М.* Английский язык за пределами Англии. – Л.: Просвещение, 1961. – 152 с.
5. *Волкова Л.М.* Теоретична граматика англійської мови: сучасний підхід. Навчальний посібник. – К.: Освіта України, 2010. – 256 с.
6. *Карацук Т.М.* Словообразование современного английского языка. – М.: Высшая школа, 1977. – 30 с.
7. *Квеселевич Д.И.* Интеграция словосочетания в современном английском языке. – К.: Вища школа, 1983. – 84 с.
8. *Кобрина Н.А., Болдырев Н.Н., Худяков А.А.* Теоретическая грамматика современного английского языка: учебное пособие. – М.: Высшая школа, 2007. – 368 с.
9. *Корунець I.B.* Порівняльна типологія англійської та української мов. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.

10. *Кронгауз М.А.* Семантика: учебник для вузов. – М.: Мос. рос. гуманит. ун-т, 2001. – 399 с.
11. *Мешков О.Д.* Словообразование современного английского языка. – М.: Наука, 1976. – 246 с.
12. *Никитин М.В.* Лексическое значение слова. – М.: Высшая школа, 1983. – 127 с.
13. *Никитин М.В.* Основы лингвистической теории значения: учебн. пособие. – М.: Высшая школа, 1988. – 168 с.
14. *Потебня А.А.* Мысль и язык. – К.: Синто, 1993. – 192 с.
15. *Ступин Л.П.* Лексикография английского языка. – М.: Высшая школа, 1985. – 168 с.
16. *Телия В.Н.* Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. – М.: Наука, 1981. – 158 с.
17. *Харитонов И.К.* Теоретична граматика англійської мови. Навчальний посібник. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 352 с.
18. *Швейцер А.Д.* Очерк современного английского языка США. – М.: Высшая школа, 1963. – 216 с.
19. *Швейцер А.Д.* Литературный английский язык в США и Англии. – М.: Высшая школа, 1971. – 200 с.
20. *Швейцер А.Д.* Американский вариант литературного английского языка: пути формирования и современный статус // Вопросы языкознания. – № 6. – 1995. – С. 3–17.
21. *Crystal D.* The Cambridge Encyclopedia of the English Language. – Cambridge University Press, 1995. – 498 p.
22. *Crystal D.* The Stories of English. – The Overlook Press: Woodstock & New York, 2004. – 272 p.
23. *Davies D.* Varieties of Modern English: An Introduction. – Pearson Longman, 2005. – 172 p.
24. Encyclopedia Britannica <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/188048/English-language>
25. *Soloshenko O.D., Zavorodniyev Y.A.* Lecture Notes on English Lexicology. – Lviv: Eurosvit, 1998. – 228 p.

26. Words in English <http://www.ruf.rice.edu/~kemmer/Words04/index.html>

DICTIONARIES

1. *Балла М.І.* Англо-український словник: У 2 т. – К.: Освіта, 1996. – 1464 с.
2. *Баранцев К.Т.* Англо-український фразеологічний словник. – К.: Знання, 2006. – 1056 с.
3. *Загнітко А.П., Данилюк І.Г.* Великий сучасний англо-український, українсько-англійський словник. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2006. – 1008 с.
4. *Зубков М., Мюллер В.* Сучасний англо-український та українсько-англійський словник. – Харків: ВД «Школа», 2005. – 768 с.
5. *Кунин А.В.* Большой англо-русский фразеологический словарь. – М.: Русский язык, 1984. – 945 с.
6. *Медведєва Л., Холден Н.* Англо-український словник: мовленнєві ідіоми, вигуки, звуконаслідування. – К.: Дніпро, 2003. – 536 с.
7. *Шерік А.Д., Савічук В.Я., Старко В.Ф.* Довідник англійських, німецьких та українських ідіом і виразів. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 174 с.
8. *Ammer Ch.* The American Heritage Dictionary of Idioms. – N. Y. : Houghton Mifflin Company, 1997. – 736 p.
9. *Apresyan Yu.D.* English-Russian Dictionary of Synonyms. – М.: Russky Yazyk Publishers, 2000. – 112 p.
10. Chambers English-Ukrainian Dictionary of Idioms. – К.: Всеуви́то, 2002. – 475 с.
11. The Concise Oxford Dictionary of English Etymology. – Oxford University Press, 1996. – 556 p.
12. Longman Dictionary of Contemporary English (4th edition). – Harlow: Pearson Education Limited, 2003. – 1634 p.
13. Longman Idioms Dictionary. – Harlow: Pearson Education Limited, 2000. – 398 p.

14. Oxford Collocations Dictionary for Students of English. – Oxford, New York: Oxford University Press, 2002. – 897 p.
15. Oxford Learner's Thesaurus: A Dictionary of Synonyms / Ed. by D. Lea, J. Bradbery, R. Poole, H. Warren. – Oxford, New York: Oxford University Press, 2008. – 1008 p.
16. The Oxford Dictionary of Current English / Edited by D. Thompson. – Oxford: Oxford University Press, 1993. – 436 p.
17. Webster's New World Dictionary of American English (3rd college edition). – New York: Prentice Hall, 1991. – 1574 p.
18. ABBYY Lingvo Online <http://www.lingvo.ua/ru>
19. British National Corpus <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>
20. Dictionary and Thesaurus – Merriam-Webster Online <http://www.merriam-webster.com/>